

Richard Askwith

STOPY V OBLACÍCH

příběh o běžecké vášni
a utrpení

"Jedna
ze 3 nejlepších
knih o běhání
vůbec!"
Runner's World

MLADÁ FRONTA

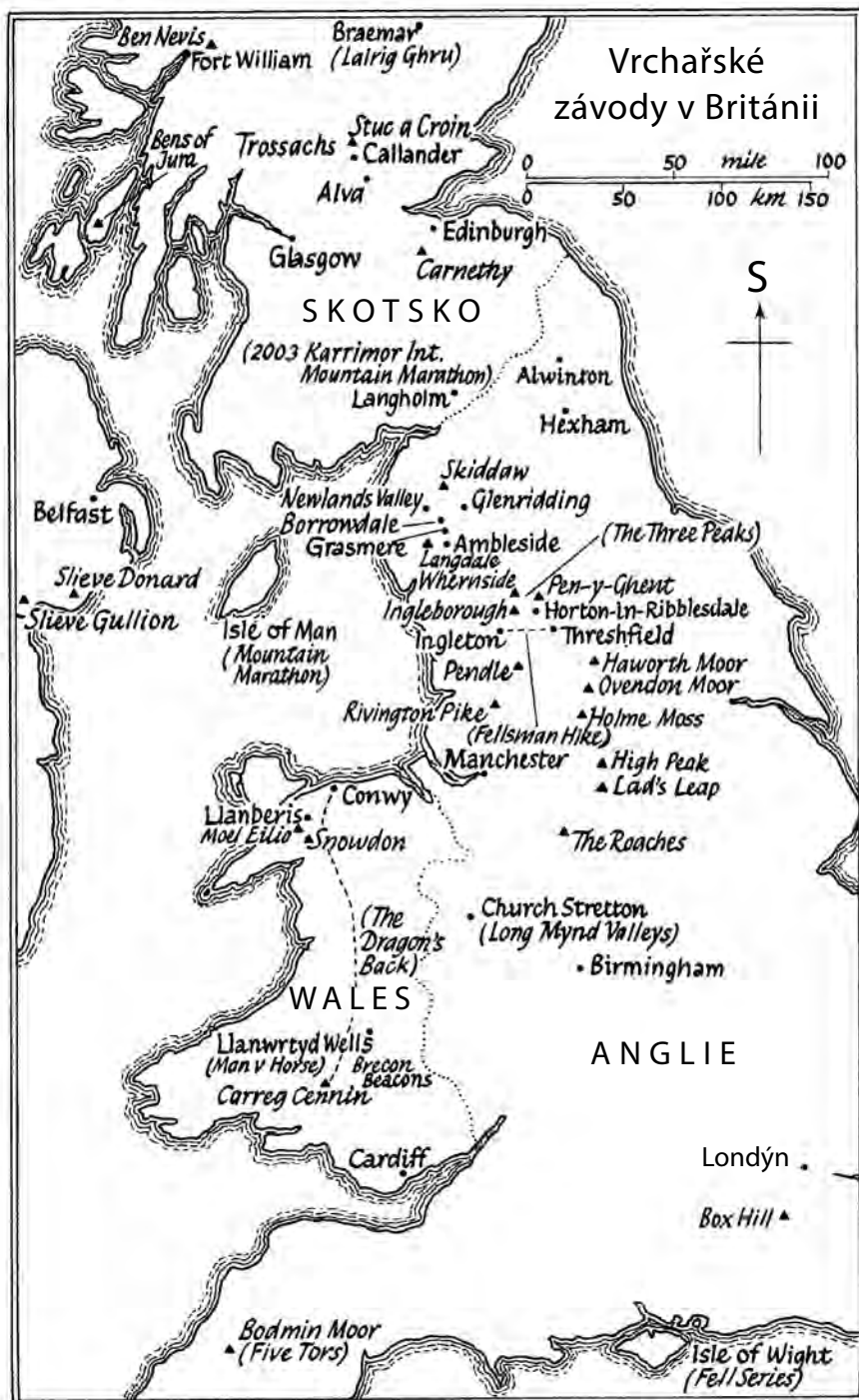
MLADÁ FRONTA

Richard Askwith

STOPY V OBLACÍCH

Příběh o běžecké vášni a utrpení

závody v Británii

Richard Askwith

STOPY V OBLACÍCH

Příběh o běžecké vášni a utrpení

MLADÁ FRONTA

Clare, Isobel a Edwardovi

VAROVÁNÍ

Aktivity popisované v této knize jsou nebezpečné a mohou mít za následek zranění nebo smrt. Nezkoušejte je. Jděte raději do posilovny nebo zůstaňte doma a dívejte se na televizi.

Copyright © Richard Askwith, 2004
Translation © Anna Kudrnová, 2016

ISBN (pdf) 978-80-204-4082-2

1 Z BLÁTA DO LOUŽE

Tak takovéhle je asi umírání. Ne ta bolest, i když předpokládám, že smrt většinou bolí, ale strach. Strach z čeho? Skoro si netroufám říct.

Něco se mi stalo. Už si ani nevzpomínám, kolik hodin okolo mě skučí bouřka. Už si ani nevzpomínám, kolik hodin běžím – nebo se pokouším běžet – v horách. Teď jsem ztracený, a to definitivně. Každý sval v mém těle se třese, na nohou strhané krvavé puchýře, každý kloub bolí a poslední zásoby tepla a síly ze mě unikají jako pára.

Na všechno se lepí hustý mrak ledové mlhy, svým příkrovem mění odpoledne v soumrak. Zmítá jím vítr, nahodile, jako uvolněnou plachtou na divokém moři. Mrakem v poryvech prolétávají mlhavé hrůzy: kroupy, temné tvary, náznaky blesku, prudké výbuchy deště. Přesto vlastně nevidím než pár yardů před sebe – kromě dvou krátkých okamžiků, kdy bouřka rozerve závěs mlhy a odhalí příšerná skaliska všude kolem. Podle mapy a mých znalostí terénu tu taková skaliska v žádném případě být nemohou. Trhlina se zavře moc rychle, takže se nestihnu zorientovat.

Teď jsem tedy zastavil; nebo se přinejmenším belhám tak uboze a bezcílně, že se to nedá klasifikovat jako rozumný pohyb. Nemám ponětí, co dělat. Jsem urostlý, silný, trénovaný mladý muž s hlubokým hlasem, širokými rameny a ochlupenou hrudí. Doma jsem otcem rodiny; Londýn je plný úspěšných novinářů, kteří mě považují nebo někdy považovali za svého nadřízeného. A mně je do breku.

Není to zoufalství. Tohle je čirá tíseň zraněného a vyděšeného tvora, při níž se mísí sebelítost s panikou. Něco se škaredě pokazilo.

Moc mi nedodalo, že kompas přestal fungovat a ukazuje sever v naprosto nesprávném směru. Asi ani podvrtnutý kotník není zrovna plus. Přesto mi bolest poskytuje téměř útěchu. Když se soustředím na palčivé bodání, které vystřeluje z pochroumaného kloubu, nebo na skleněné jehličky pronikající mým oblečením v převleku za dešťové kapky, připomíná mi to mou situaci přibližně před hodinou. Cítil jsem se mizerně, ale ještě jsem to byl já. Teď

jsem byl degradován z člověka na zvíře: ubohého, obnaženého dvojnožce, bezmocně se krčícího na skále.

Možná je to pocit, jaký mají ranění vojáci, když zmirajícím dechem volají matku: stejný pocit, že ztrácíte integritu fungujícího dospělého člověka; že už nemůžete dál. Jenže já ještě neumírám. Ještě ne, jen kdybych dokázal vymyslet, co dělat.

Nedokážu to.

Chce se mi spát. Už tu jsem osm hodin nebo déle. Opakuji: nemám tušení, co dělat. Začínám cítit zvláštní teplo. Pomyslím si, že bych si mohl lehnout.

Ale ne hned. Pořád dokážu jakž takž uvažovat – dost souvisle, abych si uvědomil, že myšlení je moje největší naděje. Tenhle problém má řešení. Když se dostatečně zamyslím, najdu ho.

Tak tedy myslí. Tohle není to nejhorší. Mohl bych viset z okraje útesu za konečky prstů. Mohl bych si zlomit nohu – nebo obě. Mohl bych zabloudit v Himálaji. Mohl jsem taky zabloudit na několik dní. Miliardy a miliardy lidí čelily horším situacím, než je tahle, a nejen při dobrodružných výpravách, ale i všednějších zkouškách, jako je válka a přírodní pohromy. Mnozí se vzdali naděje i života. A mnozí ne.

Lepší chlapi než já už kňourali a hrbili se strachy; ale spoustu jiných lidí – taky lepších než já – protivenství zocelilo. Mysli na ně. Mysli na Shackletona, beznadějně ztraceného vprostřed antarktické noci. Mysli na Joea Simpsona, hladovějícího a s polámanými končetinami v zapadlém andském údolí. Mysli na všechna ta pokolení před svou zhýčkanou generací poválečného baby-boomu, lidi, co si nestěžovali, ačkoliv se s nimi život nemazlil, a nesnížili by se k tomu, aby tváří v tvář katastrofě propadali sebelítosti. Mysli na svého otce a všechny další otce, kteří s tím bojovali v druhé světové válce. Mysli na lidi, kteří v těchto horách prožili celý život. Mysli na Josse Naylora.

Joss Naylor! Příval hanby mě probere. Co jsem to za ubohého, zvykaného floutka, že tu sám pro sebe fňukám a sním o horké koupeli, jenom kvůli bolavému kotníku, rozbité buzole a pár milionům kapek vody v podobě šikmo padajících krup? Proboha, vždyť jsme v Anglii; nejbližší silnice nemůže být dál než nějakých pět šest mil. Teplota nemůže být tak hluboko pod bodem mrazu. Mohl bych se plazit pět mil po všech čtyřech a pořád bych byl v pondělí zpátky. Nehledě na to, že by pro mě poslali horskou službu, než bych stačil umřít. A hlavně: mám být přece vrchař!

To znamená, že jsem členem stejného společenství jako Joss Naylor a Billy Bland a Kenny Stuart a Bill Teasdale; jako Ian Holmes a Helene Diamantidesová. Připadá mi to těžké? Jenže ono to má být těžké. Jestli se s tím nedovedu poprat, hybaj zpátky do Londýna, odkud jsem přišel.

Sebeúcta ze mě vydoluje pud sebezáchovy. Musím vyrazit – kamkoliv. Tedy skoro kamkoliv. Ne z těch hrozných útesů. Ale někam.

Ta pravá chvíle na poslední záchranu: věřit kompasu. Jestli tedy ukazuje správně a já odhaduju svou polohu alespoň na půl míle přesně, stačí vyrazit tím směrem – který kompas označuje jako „jih“ – a dřív nebo později musím narazit na cestu, po níž jsem běžel před půl hodinou.

Vrávorám pryč: střídavě kulhám a skučím. Nebo spíš: kulhám, skučím, jektám zuby. Jdu z kopce, přestože bych měl stoupat, ale koho to zajímá? Pokud se dokážu držet přímo, aspoň budu někam směřovat.

Vítr se do mě zakusuje, tentokrát zezadu, ale já ho ignoruju. Už žádné řůkání. Pomysli na Eddieho Campbella, jak klusal sněhovými bouřemi v Glencoe v teniskách a proti podchlazení měl jen hrstičku bonbonů v kapse větrovky. Pomysli na ty tvrdé muže – a ženy –, co běhají po těchto skalách každý den.

Skutečně se objeví pěšina. Nijak se nepodobá té, na níž jsem byl prve, ale toho si nebudeme všimat. Všechny stezky někam vedou. Poběžím po ní na západ a buď skončím v místě, které poznám, nebo... inu, kdo ví, třeba narazím na tu velkou řeku na druhé straně mapy, nebo možná na nějakou lidskou bytost.

Nutím se do běhu, ačkoliv se mi nohy třesou natolik, že v jednom kuse zakopávám o kameny. Ta bolest se nedá popsat: s každým krokem dopadnu na ostré, kluzké kamení, které buď kouše jako zuby, nebo pode mnou ujede, v některých případech obojí. Moje stehna protestují pokaždé, když zvednu nohu; celé tělo křičí, kdykoliv došlápnu. Tak ať: nebudu poslouchat. Pocity jsou pro holky. Hlavu mám plnou myšlenek o nezdolnosti: čirého brutálního odhodlání, které někdy dokáže zkrotit nehostinné hory. Pomysli na Simóna Bolívara a jeho hladovějící, polonahé vojsko, jak slepě klopýtají přes smrtelné vrcholy And. Pomysli na George Brasse, vrávorajícího v jedné botě sněhovou bouří, aby nejen vyhrál ten nejdrsnější horský závod 60. let, ale stal se zároveň jediným účastníkem doběhnuvším do cíle. Klopýtnutí, zaskučení; klopýtnutí, zaskučení. Aspoň se zahřeju.

Po nějaké době – nedokážu říct, o kolik později – zjistím, že jsem na správné cestě. Ne ve správném úseku – tuhle úzkou skalní rozsedinu jsem míjel už

před několika hodinami –, nicméně v každém případě na cestě. Musel jsem obejít velké kolo, nebo možná osmičku. Nevadí: pokud si to znovu ověřím pomocí mapy a buzoly, můžu teď alespoň s jistotou určit svou polohu. Udělám to; a jako znamení z nebes se v mlze přede mnou objeví dva stíny. Lidé, jdou ke mně, postupně se z nich vyklubou dva brunátní muži, těsně obepnutí nacucanými, pleskajícími větrovkami. Další možnost ověřit polohu.

„Hele, prosím tě,“ zavolá jeden, „mohl bys nám říct, kde jsme?“

Ukážu jim směr, který pokládám za správný, a pak se zase bolestivě rozklušu. Teď si věřím. Pokud se neukvapím a vyhnu se dalším navigačním selháním, dělí mě od horké koupele dvě nebo tři hodiny. (*Dvě nebo tři hodiny? Pane na nebi.*) Ale už na to nemyslím. Horké koupele jsou pro mimina. Já jsem vrchař. Když na to přijde, je ze mě zase velký silný chlap; dost velký a silný na to, aby dvěma panikařícím turistům prosvětlil den jistotou. Taký mám k dispozici mapu a, jak se nyní zdá, i fungující buzolu. Jsem pánem těchto hor.

A pomyslí na Josse Naylora, který jako zběsilé zvíře uprostřed noci zdolával jeden kopec za druhým v nejkrutější bouři roku 1972; a na Billa Teasdalea, jak skákal krupobitím a mlhou na Mountain Trial roku 1953, zatímco oficiální běžci, s nimiž podle jejich názoru nebyl hoden soutěžit, se pachtili a třásli míle za ním; na Helene Diamantidesovou, jak za sebou na závodě Dragon's Back v roce 1992 nechala řadu zničených, fňukajících výsadbářů; na Martina Stonea s jeho vítězoslavným pokřikem na Pen Llythrig-y-Wrachu, posledním vrcholu jeho rekordního běhu na trase Paddy Buckley round v roce 1985; na Kennyho Stuarta, jak roku 1984 uháněl na Ben Nevis a zpátky, lehkonožý jako tanečník; na „Dalzellův závod“ v roce 1910. Všechny ty zázraky lidského úsilí; všichni ti hrdinové, ztracení v oparu času. Když se setkají lidé a hory, dějí se veliké věci; a ačkoliv ani jeden Brit ze sta nemá ponětí, že kdy existovali velcí králové kopců, hrdinské kousky těch nejlepších se vyrovnají jakékoli slavné kapitole v dějinách sportu.

Poněkud bizarně v sobě teď cítím jejich ducha; a než začnu dlouhatánský seběh k jezeru, u něž jsem zaparkoval auto, tělem mi proudí vlny adrenalinu. DUP-dup-DUP-dup-DUP-dup. Už skoro nekulhám. Pot se ze mě řine, jako by pražilo slunce. Setřásám jeho kapky z obličeje pravidelným pohozením hlavy a tím rytmem sám sebe poháním. Jsem boxer bušící do cvičné hrušky, poskakuju, tančím. Nezpomaluj, udržuj reflexy v pohybu. A především, kontroluj

situaci. Protože jediné neměnné pravidlo při setkání lidí s horami zní: velet musí buď člověk, nebo hora. Oba nemohou být páni.

Když o půl hodiny později doběhnu dolů, je jasné, že hlavní slovo převzaly opět hory. Z rytmického klusu je zase utrápené belhání a pohození hlavou zavání spíš zoufalstvím než bojovností. Nevadí: už jsem dole a musím jen odkulhat pár set yardů po asfaltu, abych se dostal k autu. Donutím se ten kousek klusat, a teprve potom budu myslet na horkou koupel.

Ten kousek jdu. Myšlenky na horkou lázeň podlamují mé ochablé nohy při každém kroku. Nakonec se doškobrtám do auta, zhrouťím se na sedadlo spolujezdce, zpola se převléknu do suchého oblečení, které jsem si tam nechal, zavřu dveře a usnu.

A tohle, měl bych dodat, dělám pro zábavu.

2 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: LEDEN

Nový rok začíná vlhkým a studeným svítáním, jako kdyby se obloha probouzela s kocovinou. Po celém Spojeném království se lidé oddávají svátečním činnostem dle uznávaných tradic jedenadvacátého století: s žaludkem na vodě se potácejí do hospod, sesunou se před televizi, nakupují, kutí. Ovšem přinejmenším v deseti hrabstvích skupinky houževnatých podivínů – všeho všudy jich nebude víc než dvě nebo tři stovky – slaví Nový rok primitivnějšími rituály.

V jižní části pohoří Peniny, u nádrže Ogden Reservoir, běží jednatřicet skrovně oděných běžců o závod po rašelinných svazích ovendenského vřesoviště k památníku Giant's Tooth a zpátky, tři strmé míle za hustého mrholení. Ve východní Cumbrii se téměř šedesát běžců postaví dešti, sněhu a ledovému vichru, aby se zúčastnili závodu v běhu do vrchu pojmenovaného Nine Standards: osmimílového okruhu v kopcích nad městečkem Kirkby Stephen. V severním Yorkshiru poblíž Whitby se 157 lidí sápe po kluzkých stezkách k památníku kapitána Cooka a zpět; na Snowdonu se přes čtyřicet běžců potýká se studeným větrem a rozvodněnými řekami při pětimílovém závodě ze sedla Pen-y-Pass; v pohoří Grampiany jen čtyřadvacet účastníků doběhne do cíle závodu Tap o' Noth; v northumberlandském Rothbury ztíží závod Hill Forts and Headaches, který se běží jen do kopce, prudký déšť a sníh; na ostrově Man musí pořadatelé změnit trasu závodu Rass Valley Keein Eoin kvůli nepřekročitelné, deštěm rozdivočelé řece; v Shropshiru nad městečkem Church Stretton vykazuje několik účastníků závodu Morning After nezaměnitelné známky předchozí bujaré noci.

Mohli byste sledovat kteroukoli z těchto akcí a odnesli byste si víceméně stejný dojem: bledí běžci s propadlými tvářemi, mnozí v čepicích a rukavicích, se pohybují všemi možnými rychlostmi, ale všichni míří na mrazivé vrcholky kopců, přičemž očividně nedbají na sklon svahu a přírodní živly. Pokud máte nějakou zkušenost s běháním nebo s horami, možná by na vás zapůsobila houževnatost, s níž spěchají vzhůru. Skoro určitě by vás ohromilo, jak bezhlavě se potom řítí z kopce: ženou se z namoklého svahu jako poníci, kapky potu z nich odskakují do deště a ve vzduchu za nimi zůstává řídký obláček páry. Ale

kdybyste byli svědky takové podívané poprvé, spíš by vám celkově utkvěla její podivnost než její krása. Koneckonců, většina lidí by se považovala za ohromné dobrodruhy a aktivní osoby, kdyby na Nový rok byť krokem vyšli na nějakou horu; představa, že by měli na některý kopec – nebo i víc kopců – vyběhnout, se jeví jako absurdní. Tlustý chlapík na parkovišti u Ogdenovy nádrže, který se kaboní z auta, zatímco doběhnuvší atleti na sebe spěšně navlékají teplé oblečení a blokují mu výjezd, mluví za hodně lidí, když ucedí: „Pošahaný magoři. Magoři a masochisti.“

Jenže považovat tyhle lidi za cvoky a pustit je z hlavy by byla chyba. Je jich víc, než byste si mysleli: když se rozjede sezóna, dají se počítat na tisíce. A jsou normálnější, než vypadají. Podívejte se blíž na některé z účastníků těchto novoročních akcí a další zhruba desítky závodů, které následují v průběhu ledna, a najdete naprosto standardní řadu počestných občanů, kteří vykonávají naprosto standardní řadu zodpovědných povolání.

Vezměme si pár příkladů. Tim Austin, vítěz závodu Giant's Tooth, je sedmadvacetiletý geodet ze Sheffieldu. Wendy Doddsová, čtvrtá žena v cíli Nine Standards, je jednapadesátiletá revmatoložka z Milnthorpe v Cumbrii. Ian Holmes, vítěz závodů Boulsworth Hill Race v Lancashiru i Stanbury Splash v západním Yorkshiru (první se běžel v hlubokém sněhu a druhý v kvílící vichřici) je sedmatřicetiletý instalátor vířivek z Keighley. Mark Hartell, který se umístil třetí na vrchařském závodě White Nancy v Cheshiru, je devětatřicetiletý informatik a projektový manažer ze staffordshirského Leeku. Louise Sharpová, první žena v cíli závodu po howgillských kopcích poblíž Tebay v Cumbrii, je jednatřicetiletá učitelka na základní škole z Keswicku. Všichni vypadají na svůj věk mladě: Austin svalnatý a s krátkým sestřihem; Doddsová pohledná a přísná; Holmes droboučký a ostražitý; Hartell s širokou čelistí a neklidný; Sharpová hezká a ležérní. Ale nikdo z nich by vám nepřipadal zvláštní, kdybyste je potkali. Jak říká Allan Greenwood, jednačtyřicetiletý tiskař, organizátor závodu Giant's Tooth: „Je to prostě prima parta lidí, kteří milují běhání a kopce.“

Přesto, abychom byli spravedliví k tomu pánovi na parkovišti, to nejsou úplně tuctové lidské bytosti. Například Holmes je jedním z nejnadanějších sportovců dneška. Drobný, nenápadný chlapík, který se živí z velké části fazolemi a topinkami, kombinuje aerobní talent elitního vytrvalostního běžce s houževnatostí polárníka. Během zhruba desetileté kariéry elitního vrchaře se v této disciplíně stal čtyřikrát mistrem Británie a čtyřikrát mistrem Anglie. Drží přes dvacet

rekordů a v Británii nenajdete větší horský závod, který by alespoň jednou nevyhrál; v Západním Yorkshiru dokonce stále stoupá počet závodů, v nichž zvítězil desetkrát v řadě. (Na Borneu – kde vyhrál slavný závod Mount Kinabalu třikrát po sobě – je celebritou.) Také Lou Sharpová je – ačkoli jí skromnost nedovolí to zmínit – úřadující mistryní Británie v běhu do vrchu. Začala s běháním teprve před sedmi lety, když jí na dovolené ukradli horské kolo, a k běhání v kopcích se dostala poté, co si vzala vrchaře; dnes si dělá zálusk na místo v anglické reprezentaci na Světový pohár v běhu do vrchu. Také je kapitánkou Keswicku, vedoucího britského oddílu v ženském běhu do vrchu. Wendy Doddsová je mistryní Anglie v kategorii nad 50 let; mimoto se v minulosti věnovala na mezinárodní úrovni plavání a orientačnímu běhu, je lékařkou britského olympijského týmu a zná britské hory tak důvěrně jako nikdo jiný. Mark Hartell – který po závodě White Nancy běží 12 mil zpátky domů – má za sebou stomílové i delší závody v tak dalekých krajích, jako jsou Aljaška nebo Sahara, a drží prestižní rekord v počtu vrcholů Lake Districtu oběhnutých za čtyřiaadvacet hodin. Tim Austin s běháním do vrchu začal před necelými čtyřmi lety, a už usiluje o místo v anglické reprezentaci.

V následujících dvanácti měsících zavede tyto lidi jejich talent a záliba do hornatých oblastí celé Británie, na převážně neformální okruh závodů, do něhož patří některé z nejkrásnějších a nejromantičtějších sportovních akcí, jaké si dovedete představit. Na některých z nich se bude bojovat o tituly; jiné závodníci poběží prostě proto, že jsou. Přitom se budou setkávat se soupeři o mistrovské tituly (možná několika tucty seriózních kandidátů na titul v kategorii mužů a pár stovkami dalších, kteří budou zápolit o zlato v dalších kategoriích – ženské, nad 40 let, nad 50 let atd.) i s několika tisíci dalších lidí, kteří mají úplně jiné ambice.

Někteří z druhé jmenované skupiny budou usilovat pouze o dobrý výkon na určitých místních závodech; jiní se soustředí na některý uznávaný velký závod, například dubnový Three Peaks nebo záříjový Ben Nevis. Pár z nich pošilhává po jedné z velkých ultraběžeckých sólových výzev. Většina – včetně mě – vlastně nemá žádné plány, jen se pokusit zaběhnout řádku závodů, pokud možno neskončit poslední a přitom si užít nějakou legraci. Běháme v horách úplně stejně, jako normální lidi hrají fotbal nebo tenis: pro potěchu a kvůli společnosti – a prostě proto, že taková jsme. Ale stejně jako šampioni i my dřeme stovky mil v horách.

Podle toho, co ví o takových aktivitách průměrný britský sportovní fanda, by se zrovna tak mohly konat na jiné planetě. Můžete si vsadit na to, že ani jeden závod v běhu do vrchu v následující sezóně se nedostane do sportovní rubriky celostátních novin. Což je škoda, protože mistři i obyčejní běžci vědí věci, které stojí za to vědět: o sportu, o sobě samých i o Británii.

OBSAH

- 1 Z BLÁTA DO LOUŽE
- 2 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: LEDEN
- 3 ZÁKLADY
- 4 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: ÚNOR
- 5 CESTA DLOUHÝM DNEM DO NEROZUMU
- 6 SKÁLY, KAM SE PODÍVÁŠ
- 7 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: BŘEZEN
- 8 MLHY ČASU
- 9 CO STOJÍ TRADICE?
- 10 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: DUBEN
- 11 BILL UŽ JEL DOMŮ?
- 12 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: KVĚTEN
- 13 KLUB
- 14 LÉTAJÍCÍ ZAHRADNÍK
- 15 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: ČERVEN
- 16 CHLAPÍK Z LONDÝNA
- 17 KRÁL BILLY
- 18 KOPCOVĚDA
- 19 LEGENDA O ŽELEZNÉM JOSSOVI
- 20 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: ČERVENEC
- 21 ROZUM A RISK
- 22 ZTRÁTY A NÁLEZY
- 23 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: SRPEN
- 24 NA POSVÁTNÉ PŮDĚ
- 25 UMĚNÍ NA VYMŘENÍ
- 26 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: ZÁŘÍ
- 27 SKOTSKÉ TRIKY
- 28 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: ŘÍJEN
- 29 TALENT VYTRVAT
- 30 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: LISTOPAD
- 31 POD DVACET ČTYŘI
- 32 SCÉNY Z VRCHAŘSKÉHO ROKU: PROSINEC
- 33 ZA VRCHOLEM
- 34 NOVÉ OBZORY

DOSLOV

PODĚKOVÁNÍ

PŘÍLOHA

Richard Askwith

STOPY V OBLACÍCH

Z anglického originálu *Feet in the Clouds* vydaného
nakladatelstvím Aurum Press Ltd v Londýně v roce 2004

přeložila Anna Kudrnová.

Jazyková redakce Jiří Kettner

Odpovědný redaktor Tomáš Dimter

Obálka a sazba Pavel Kadlec

Technická redakce Jana Bromová

Elektronické formáty Dagmar Waňkowská

Vydala Mladá fronta a.s. jako svou 8741. publikaci

první vydání,

Praha 2016

ISBN (pdf) 978-80-204-4082-2

Knihy Mladé fronty si můžete objednat na adrese:

Mladá fronta a.s. – divize Knihy

Mezi Vodami 1952/9, 143 00 Praha 4 – Modřany

e-mail: prodej@mf.cz, tel. 225 276 195

na internetu:

www.mf.cz

www.kniha.cz

kniha.cz